
Kontrola ve veřejném sektoru

2008/2009

Doc. PhDr. Jan Šelešovský, CSc.

Ekonomicko-správní fakulta
Masarykovy univerzity

Obsah přednášky

1. Základní pojmy, teorie kontroly, legislativa a systémy kontroly
2. Nejvyšší kontrolní úřad
3. Problematika kontroly v územních samosprávných celcích
4. Finanční kontrola ve veřejné správě

1. Základní pojmy, teorie kontroly, legislativa a systémy kontroly

Definice veřejného sektoru

- „Veřejný sektor je ta část národního hospodářství, ve které jsou ve **veřejném zájmu** uspokojovány potřeby společnosti a občanů **formou statků** prostřednictvím **veřejných služeb**, je financována převážně z **veřejných rozpočtů**, je řízena a spravována **veřejnou správou**, rozhoduje se v ní převážně s využitím **veřejné volby** a podléhá **veřejné kontrole**. A ještě dodatek: tenduje k **neefektivnosti**.“

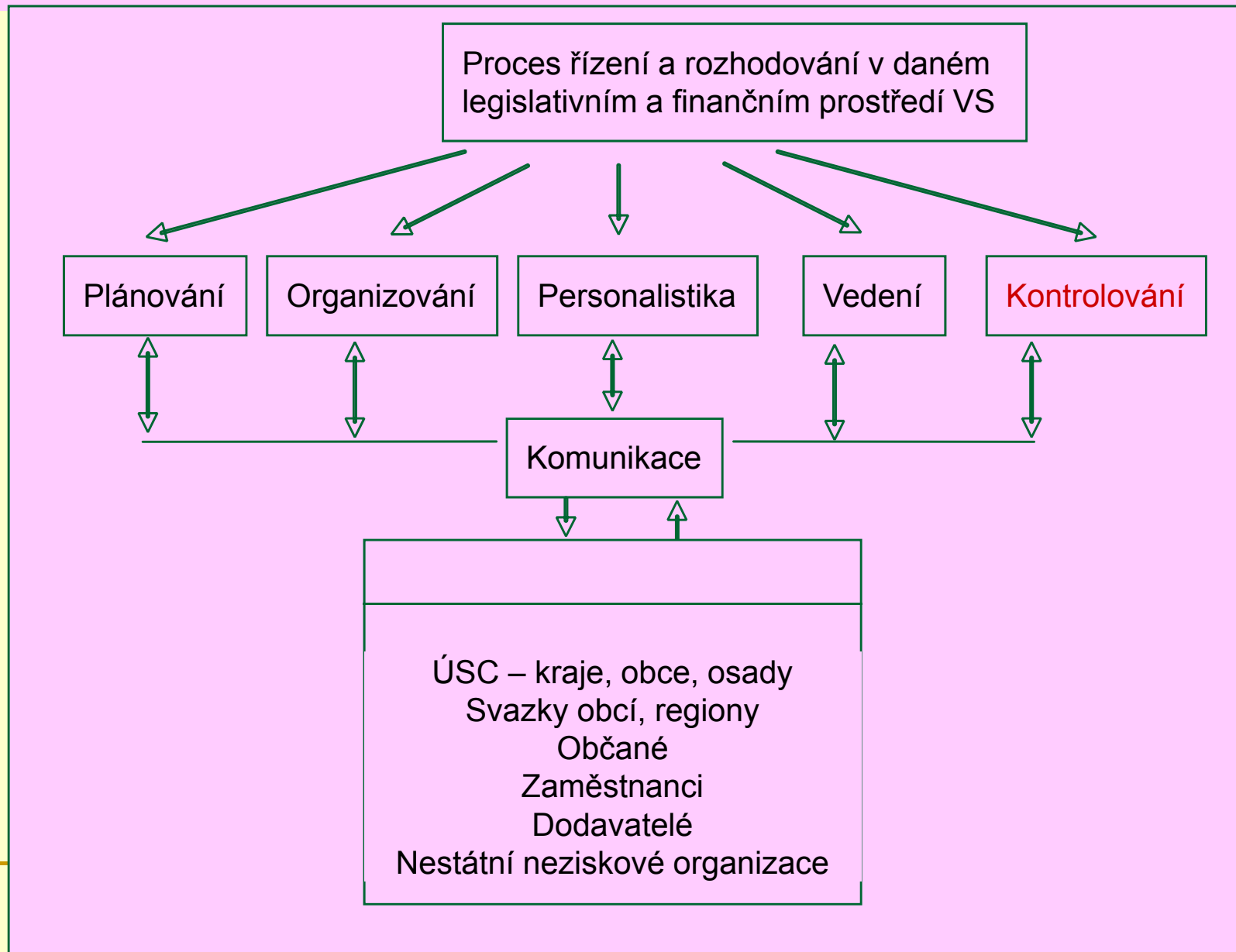
Definice řízení

Řízení je jedna z nejdůležitějších lidských činností. Od doby, kdy lidé začali vytvářet skupiny, aby **dosáhli cílů**, kterých nemohli dosáhnout jako jednotlivci, se stalo řízení nezbytné pro koordinaci individuálních úsilí. **Řízení je tedy proces** tvorby a udržování prostředí, ve kterém jednotlivci pracují společně ve skupinách a účinně dosahují **vybraných cílů** s využitím nástrojů jako je především rozhodování, plánování, organizování a **kontrola** a to s dostatečnými finančními prostředky.

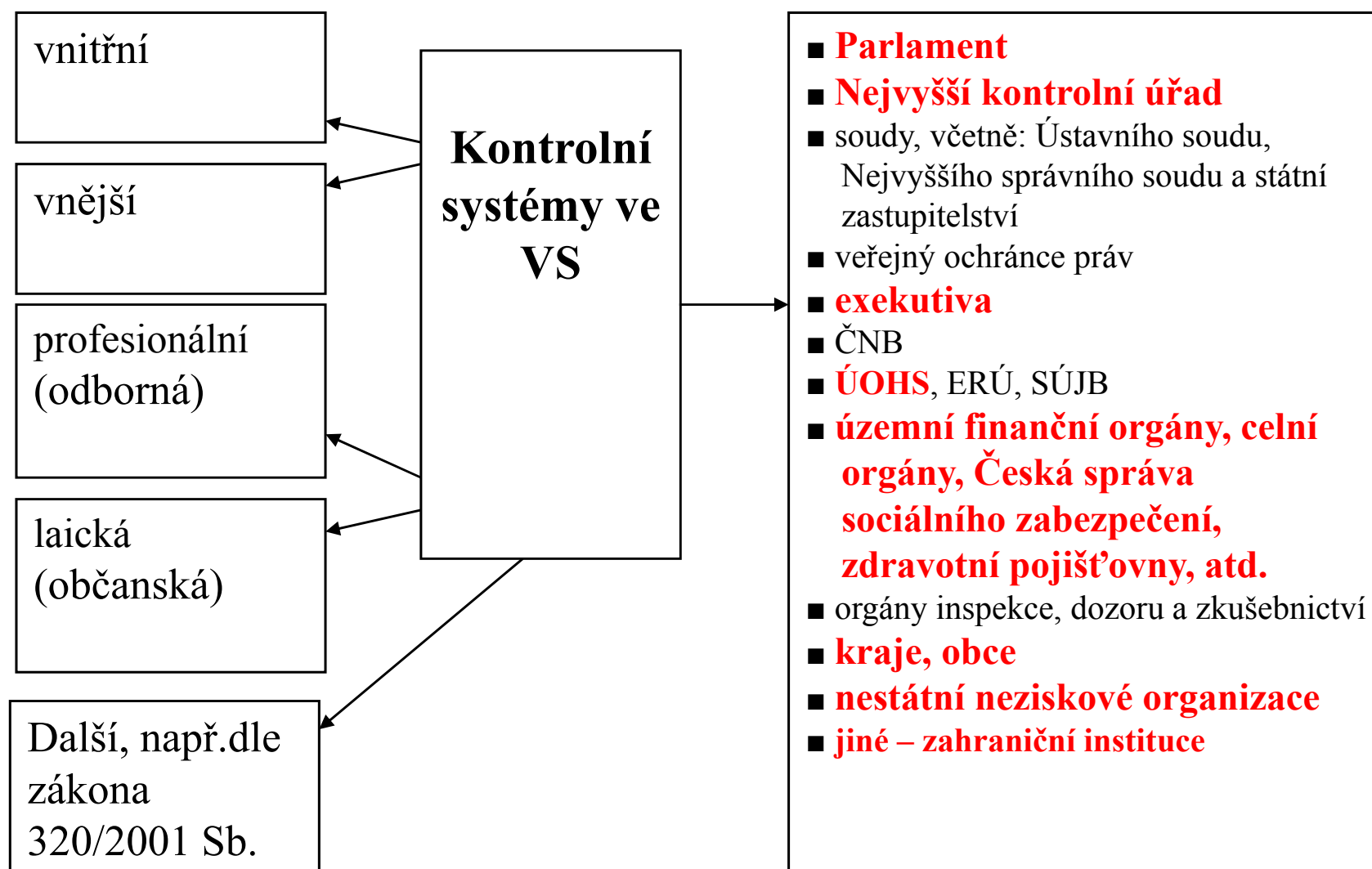
Cyklus manažerské práce

Účel a funkce komunikace v řízení VS

Základní kontrolní systém České republiky

Kontrolní systém ČR

- Parlament
- NKÚ
- Soudy (ÚS, NSS)
- SZ
- Veřejný ochránce práv
- Exekutiva a ČNB
- Instituce EU
- ÚOHS, ERÚ, SÚJB
- Finanční a celní orgány
- ČSSZ, Zdrav.poj.
- Státní inspekce, dozor, zkušeb.
- Kraje, obce
- NNO

Vybrané kontrolní instituce

- ČŠI
- ČIŽP
- Český telek.úřad
- Čs.úřad BP
- ČOI
- Státní energ.insp.
- Státní zem. a potr.insp.
- Ústřední kontrolní a zkuš. ústav zem.
- Drážní úřad
- Drážní inspekce
- Dopravní úřady v silniční dopravě
- Úřad pro civilní letectví
- Ústav pro odb. tech. Zjišťování let. nehod
- Státní plavební správa
- HZS – krizové situace a stavy

Pojetí a druhy kontrol I.

Pojetí kontroly

Obecně se v teorii uvádí šest základních pojetí kontroly:

- informační,
- regulační,
- institucionální,
- represivní,
- motivační a
- výchovné,

s následující strukturou činností.

Pojetí a druhy kontrol II.

1. Informační pojetí

(například audit hospodaření VS nebo věznice)

- zjištění skutečnosti o kontrolovaném objektu,
- konfrontace skutečnosti s očekáváním,
- objevení odchylek a jejich zápis,

2. Regulační pojetí

dtto jako informační pojetí plus

- odstranění nežádoucích odchylek (např. vnitřní kontrola vynakládání získaných prostředků na investice, využití zákona o zadávání veřejných zakázek)
- jde o kontrolu se zpětnou vazbou.

Pojetí a druhy kontrol III.

3. **Institucionální pojetí** – dtto jako pojetí regulační, ale je popisováno ve vztahu k instituci, která kontrolu realizuje. Například NKÚ, Česká obchodní inspekce, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Státní zastupitelství ve vztahu k vězeňství, Veřejný ochránce práv, některé nevládní neziskové organizace (především s posláním ochránce lidských práv), auditorské a účetní firmy, ale i kontroly finančních úřadů, živnostenských úřadů či úřadů práce, kontrola hygienika apod.
4. **Represivní (negační) pojetí** – dtto jako pojetí regulační plus vyvození represivních důsledků. Příkladně důsledky kontrol využívání zákona o zadávání veřejných zakázek a následné odvolání a případné obžalování managementu. Vychází se z předpokladu, že rozhodnutí (normy, plány, příkazy apod.) jsou správné. Odchyly od nich jsou proto nežádoucí, je zapotřebí je odstranit a současně vyvodit důsledky za jejich vznik.

Pojetí a druhy kontrol IV.

5. **Motivační pojetí** – dtto jako regulační a opak negačního pojetí. Vychází z principu, že kontrola má nejenom postihovat viníky neplnění norem, ale také a především, zhodnotit dobře vykonanou práci, dobrý výkon svěřené funkce a tím pozitivně motivovat pracovníky, aby permanentně zvyšovali jak kvalitu, tak efektivnost výkonu funkce.
6. **Výchovné pojetí** – spočívá v tom, že subjekt kontroly působí na kontrolovaný objekt jako výchovný činitel a ve smyslu právních norem vychovává k přesnosti, čestnosti a odpovědnosti při výkonu práce. Svým způsobem se jedná i o výchovu proti korupci. Toto pojetí kontroly spočívá v tom, že se musí současně zabezpečovat metodické usměrňování kontrolovaného objektu, což znamená poskytování konkrétní metodické pomoci podle množností a potřeb kontrolního subjektu.

Pojetí a druhy kontrol V.

U všech šesti pojetí je důležité vybudování **zpětné vazby**, případně i **vazby dopředné** (preventivní), potřebné pro dosažení dynamické rovnováhy mezi skutečným a žádoucím stavem podle hesla **kdo řídí – kontroluje**.

Druhy kontrol I.

- a) Podle **subjektu kontroly** může jít o kontrolu individuální, kterou vykonává jeden subjekt kontroly nebo o kontrolu koordinovanou, kterou vykonává více subjektů kontroly. Individuální i koordinovaná kontrola může být souborná (úplná, vyčerpávající), namátková (kontroluje se část souboru) nebo výběrová (podle přijatého pravidla výběru).
- b) Podle **vztahu kontroly k objektu kontroly** existuje kontrola vnitřní a kontrola vnější.
- c) Podle **vymezení kontrolního systému k určitému objektu kontroly** existuje v rámci veřejného sektoru například: finanční kontrola ve veřejné správě, které je věnována zítřejší samostatná přednáška; kontrolní systémy v odvětví dopravy : Drážní úřad, Drážní inspekce, Dopravní úřad, Státní letecká inspekce; kontrolní systémy v odvětví zdravotnictví: Hlavní hygienik ČR, Český inspektorát lázní a zřídel atd.
- d) Podle **organizačního vztahu** se člení kontrola na vertikální a horizontální kontrolu.
- e) Podle **systému kontroly** lze členit kontrolu na plánovitou a operativní až každodenní.

Druhy kontrol II.

- g) Podle **časového vztahu kontroly** a kontrolované činnosti existují kontroly předběžné, průběžné, následné, soustavné a občasné. Předběžná kontrola se realizuje před rozhodnutím, kdy je ještě možné vyloučit dopředu nedostatky. Průběžná kontrola je zaměřená na současnost a parciální zásahy podle charakteru zjištěných odchylek. Následná kontrola pravidelně kontroluje opatření uložená především komplexními a tematickými kontrolami. Soustavná či nepřetržitá kontrola si vyžaduje vysoké náklady a váže velký počet pracovníků. Občasná kontrola se realizuje nepravidelně, například při předávání funkcí, majetku apod.
- h) Při **využití specifických nástrojů řízení**, jakými je například účetnictví, statistické výkazy a pravidelná hlášení, se vžil název globální forma kontroly.

Druhy kontrol III.

- i) Podle **vztahu kontroly k podstatě věci** existuje kontrola formální a neformální (meritorní). **Formální kontrola je zaměřena na formální náležitosti jevů, jako například podpisové oprávnění ve vztahu k delegované pravomoci pracovníka, úplnost údajů, číselná správnost apod. Tento druh kontroly má vyloučit chyby, které znemožňují další práci s doklady.**
- j) Podle **způsobu vyjadřování (měření) jevů a procesů** se kontrola člení na slovní (verbální), hmotnou (naturální) a hodnotovou (finanční).
- k) **Podle odborného výkonu** se člení kontrola na odbornou (profesionální) a laickou (občanskou). **Odborná (profesionální) kontrola je realizována odbornými útvary uvnitř organizace nebo odbornými institucemi zřízenými zákonem k provádění přesně vymezeného způsobu a zaměření kontrolní činnosti. Občanskou kontrolu realizuje široká veřejnost, tj. občané s využitím zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve kterém je uveden postup jak může občan či právnická osoba postupovat při vyžádání informací od institucí veřejné správy a jí zřizovaných organizací. A při respektování ustanovení zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších zákonů a zákona č. 148/1998 Sb., o ochraně utajovaných skutečností.**

Dílčí shrnutí – definice kontroly

- Kontrola je nedílnou **součástí každého řízení** a proto je také součástí procesů realizovaných ve veřejném sektoru a veřejné správě.
- Kontrola zjišťuje a eliminuje **odchyly**.
- Kontrola má různé **funkce** (poznávací, zjišťovací, porovnávací, hodnotící, nápravnou apod.)
- Na kontrolu lze pohlížet z různých aspektů (např. dle **předmětu** kontroly nebo dle **institucí**).
- Zpětná vazba a dopředná vazba.

Dílčí shrnutí - různé vymezení kontroly

- Vnitřní a vnější kontrola
- Předběžná, průběžná, následná kontrola
- Laická a profesionální
- Kontrola zákonnosti a kontrola účelnosti, efektivnosti, hospodárnosti.
- Kontrola vykonávaná zákonodárnými sbory (zastupitelstvy), soudní, NKÚ, exekutivou a správními orgány, na základě stížnosti a peticí občanů

Dílčí shrnutí – nezbytnost kontroly

- Fáze rozpočtového procesu jako procesu řídicího či manažerského (sestavování, schvalování, realizace, **kontrola**)
- Veřejné prostředky (prostředky **daňových poplatníků**)
- Tendence VSI k **neefektivnosti**
- Členství v EU (čerpání zdrojů EU) – k tomu EK vytvořila sofistikovaný systém fin. kontroly

Aktuální trendy kontroly

- Formální a legislativní nesrovnalosti, porušení rozpočtové kázně (první fáze každé kontroly, relativně snadná) – **původní pojetí**
- Sledování **efektivnosti**, účelnosti a hospodárnosti (solistikované a obtížné, neboť je nutné definovat kritéria) – **nové pojetí**
- Přejchod od kontroly ex post ke kontrole **ex ante** – **nové pojetí**

TERMINOLOGICKÁ POZNÁMKA:

Kontrola a dozor

- Rozeznáváme také tzv. **dozor**, tj. administrativní dozor jako specifickou formu kontroly realizovanými správními orgány (např. vodohospodářský dozor, hygienický dozor, požární dozor apod.) vůči subjektům, které nejsou hierarchicky podřízeny daným kontrolním správním orgánům.
- A **kontrolu** v užším smyslu realizovanou ve vztahu podřízenosti a nadřízenosti.

POZOR: Základní odlišení

- I. **Kontrola v celém systému VS** - vychází z množství zákonů, které jsou někdy nekompatibilní **(širší pojem a pohled)**
- II. **Kontrola v úsc**
- III. **Finanční kontrola ve veřejné správě (užší pojem)** dle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě), prováděcí vyhlášky a metodik MF ČR – významný zákon z hlediska **čerpání prostředků EU**, ovšem i tento zákon se v procesu (technologii) kontroly odvolává na jiné kontrolní zákony

MEZINÁRODNÍ RÁMEC (mezinárodní standardy)

- Od roku 1953 nejvyšší kontrolní instituce členských zemí OSN se sdružují v INTOSAI (přes 200 kontrolních institucí)
- Na IX. kongresu INTOSAI v Limě 1977 přijata tzv. **Limská deklarace o základních směrech finanční kontroly (z toho vychází EU)**
- INTOSAI generuje různé standardy a metodiky
- Od roku 1990 sdružení kontrolních institucí evropských zemí EUROSAI
- Nově vydané **nařízení EU** k zavedení řídicích a kontrolních systémů ve státech EU pro čerpání z fondů EU

VYBRANÁ LEGISLATIVA

(určitá nekompatibilita)

- **Ústava**
- **Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR**
- **Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole**
- **Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě**
- **Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech**
- **Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů**
- **Zákon č. 166/1993 Sb., o NKÚ**
- **Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád**

VYBRANÁ LEGISLATIVA

(určitá nekompatibilita)

- **Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích**
- **Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích**
- **Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze**
- **Zákon č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách**
- **Zákon č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a k. řízení**
- **Zákon č. 531/1990 Sb., o ÚFO**
- **Zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků**
- **Zákon č. 420/2004 o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí**

ZÁKON Č. 552/1991 Sb., O STÁTNÍ KONTROLE

- **Základní zákon pro kontrolu, ale netýká se kontroly v rámci vztahů nadřízenosti a podřízenosti**
- **Kontrolní činnost je zaměřena na hospodaření s finančními a hmotnými prostředky ČR a plnění povinností vyplývajících z obecně závazných předpisů**
- **Vztahuje se na ministerstva a ústřední správní úřady, místní orgány státní správy a orgány územní samosprávy, ostatní orgány st. správy (specializovaná kontrola, odborný dozor nebo inspekce), nikoliv soudy (s výjimkou jejich hospodaření)**

PARLAMENTNÍ KONTROLA PS

- Schvalování zákonů
- **Kontrola exekutivy**
- **Schvalování rozpočtu a st. záv. účtu**
- Interpelace ústní a písemné
- Výbory a komise PS (např. rozpočtový výbor a kontrolní výbor)
- Vyšetřovací komise
- Volba poslanců do dozorčích rad a kontrolních orgánů některých veřejných institucí (SF, GAČR, Všeobecná ZP apod.)
- Petice, jiná podání občanů
- Návrh na vyslovení nedůvěry vlády

SENÁT

- **Schvalování zákonů**
- **Požadovat informace od členů vlády, vedoucích správních úřadů a orgánů ÚSC**
- **Petice, jiná podání občanů**
- **Veřejná slyšení Senátu**
- **Veřejné slyšení výboru**

VLÁDA (Exekutiva)

- **Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR**
- **Řídí, kontroluje a sjednocuje činnost ministerstev**
- **MINISTERSTVA – kontrolují dle svých kompetencí**

MINISTERSTVA A OSTATNÍ SPRÁVCI KAPITOL (dle rozpočtových pravidel)

- SK je **odpovědný** za hospodaření své kapitoly
- MF, ÚFO, SK a krajské úřady zajišťují kontrolu hospodaření s prostředky SR, NF dle legislativy (dle z. č. 320/2001)
- SK **vyhodnocuje** hospodárnost, efektivnost a účelnost
- Výsledky kontroly v **roční zprávě SK (OSS)**, OSS, PO a SF
- Kontrola zahraničních zdrojů (z. č. 320/2001)

Zákon č. 531/1990 Sb., o územních finančních orgánech

- **Vykonávají správu daní**
- **Vykonávají finanční kontrolu**
- **Vykonávají kontrolu dodržování povinností stanovených zákonem o účetnictví**
- **Vykonávají cenovou kontrolu**
- **Vykonávají dozor nad loteriemi**
- **Vykonávají kontrolu výkonů správy poplatků, které jsou příjmem státního rozpočtu**

Soudní (právní) kontrola

- **Ústavní soud** (interpretace zákonů včetně legislativy týkající se nebo související s VEFI, přezkoumává některé zásahy VS, rozhodnutí a právní předpisy, případně je zrušuje nebo vyvozuje důsledky z jejich nezákonnosti)

Soudní (právní) kontrola

- **Nejvyšší správní soud a správní soudnictví:**
 - o žalobách proti rozhodnutí správních orgánů
 - o ochraně proti nečinnosti s.o.
 - o ochraně před nezákonným zásahem s.o.
 - kompetenční žaloby
 - věci volební a místní referendum
 - věci politických stran

Soudní (právní) kontrola

- Nejvyšší soud a soudy
- Nejvyšší státní zastupitelství
- Veřejný ochránce práv (např. návrhy ústavnímu soudu)

ČNB (zák. č. 335/2002 Sb., o ČNB)

- postavení veřejnoprávního subjektu
- kompetence správního úřadu
- hlavní cíl: péče o cenovou stabilitu
- určuje měnovou politiku
- řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank a zajištění bezpečnosti platebních systémů
- **vykonává integrovaný dohled nad finančním trhem**
- **poradní funkce vůči vládě**
- **vede účty státu**
- **dává do prodeje státní dluhopisy**
- **eviduje CP vydávané ČR se splatností do 1 roku**
- stanoví režim kurzu české měny
- atd.

2. Nejvyšší kontrolní úřad

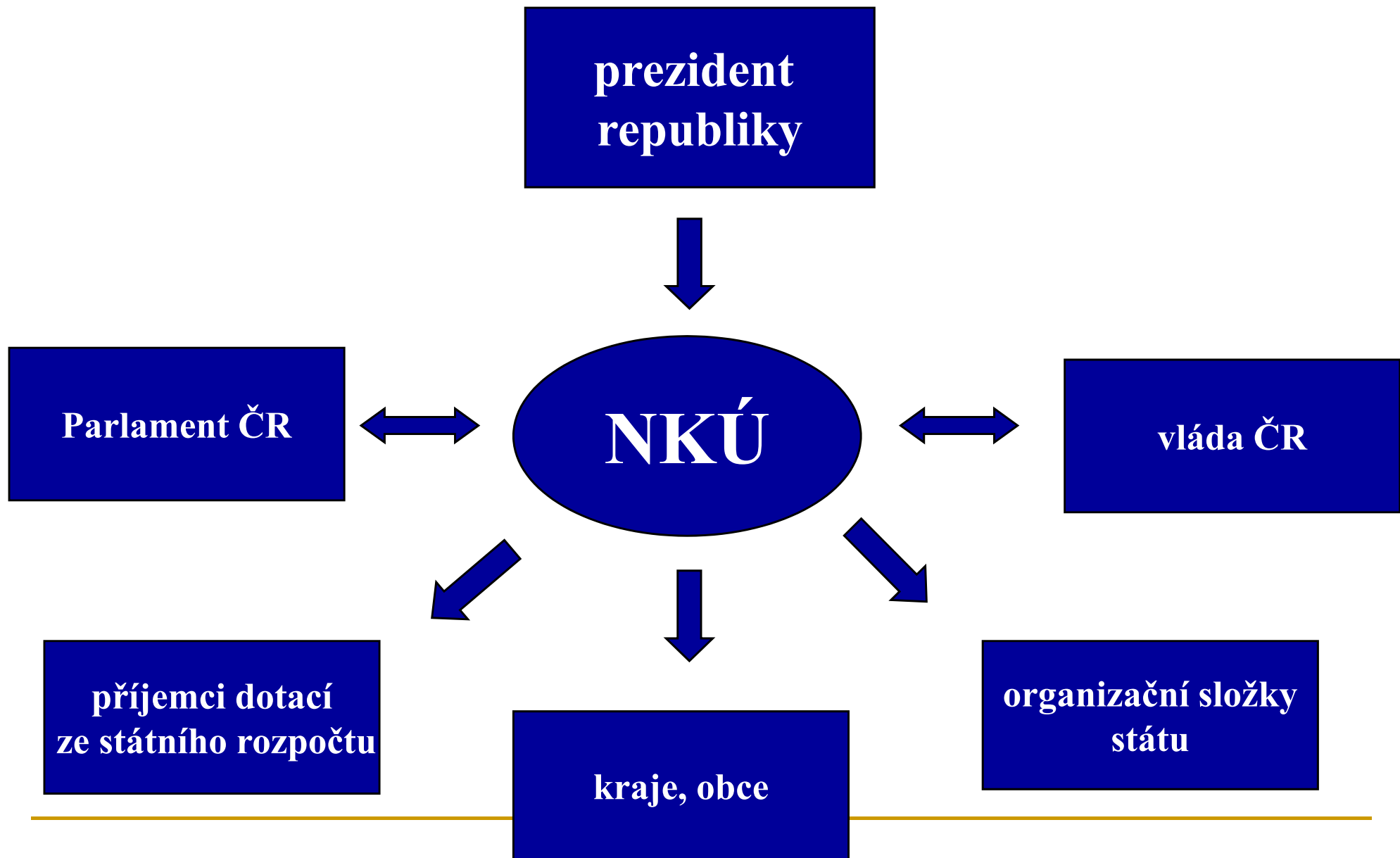
NKÚ – právní zakotvení

- **Ústava ČR (úst. zák. č. 1/1993 Sb.)**
 - **moc:** zákonodárná
 - výkonná
 - soudní
 - Nejvyšší kontrolní úřad
 - Česká národní banka
 - územní samospráva
- **zákon č. 166/1993 Sb.,
o Nejvyšším kontrolním úřadu**

Historie kontroly NKÚ

- **1761 Dvorská účetní komora (*Hofrechnungskammer*)**
- **1866 Nejvyšší účetní dvůr (*Oberster Rechnungshof*)**
- **1919 Nejvyšší účetní kontrolní úřad v Praze**
- **1951 Ministerstvo státní kontroly**
- **1960–1967 Ústřední komise státní kontroly a statistiky**
- **1971 Výbor lidové kontroly (republikový a federální)**
- **1990 Ministerstvo kontroly (republikové a federální)**
- **1993 Nejvyšší kontrolní úřad**

Postavení NKÚ

NKÚ VYKONÁVÁ KONTROLU

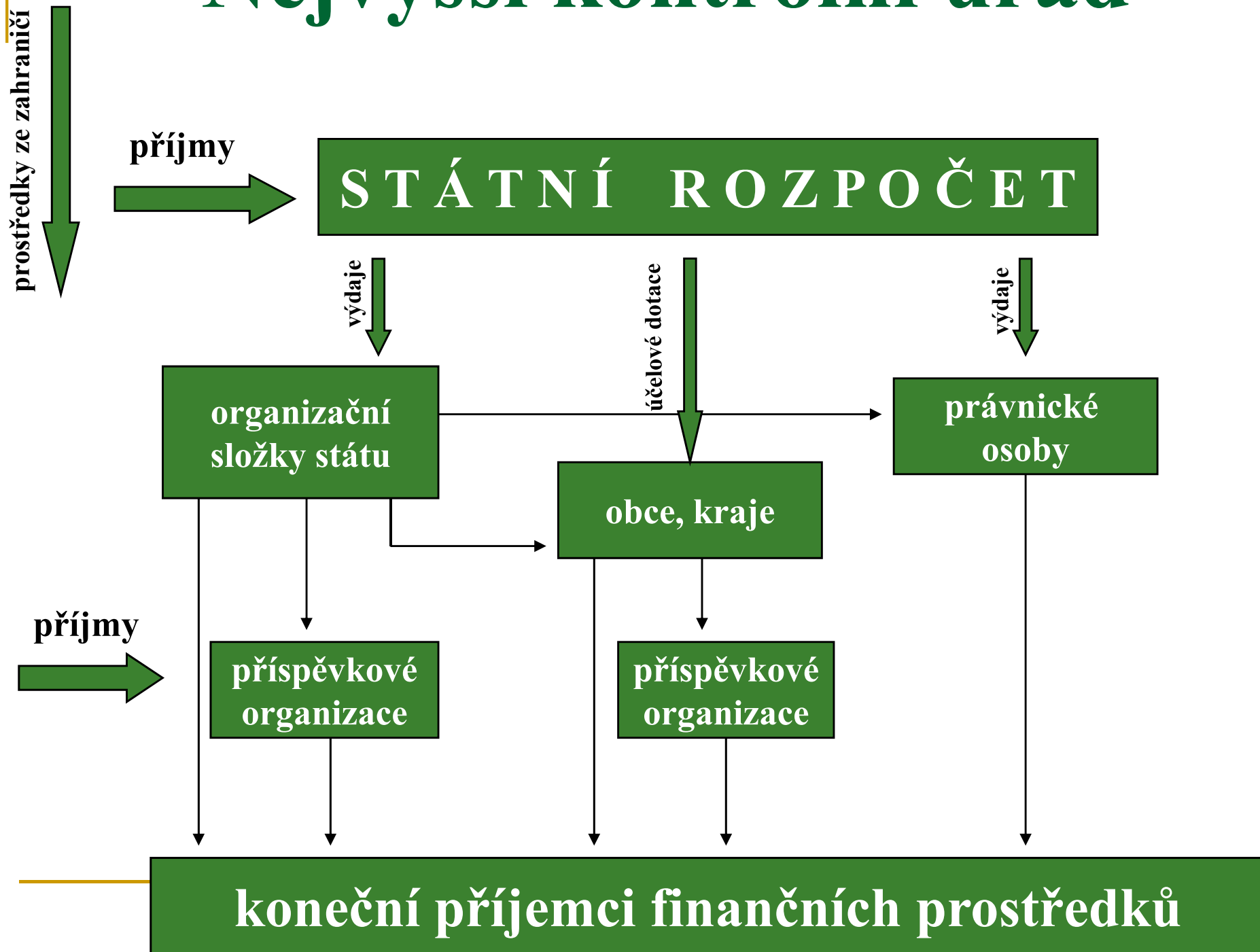
(Ústava a zákon č. 166/1993 Sb., o NKÚ)

- hospodaření se státním majetkem a finančními prostředky (**výjimka ÚSC v samostatné působnosti**)
- státního závěrečného účtu
- plnění státního rozpočtu
- prostředky poskytnutými ČR se zahraničí a za záruky státu
- vydávání a umořování státních CP
- zadávání státních zakázek

SUBJEKTY KONTROLOVANÉ NKÚ

- **organizační složky státu**
- **právnícké a fyzické osoby**
- **ČNB (jen provozní rozpočet)**

Nejvyšší kontrolní úřad

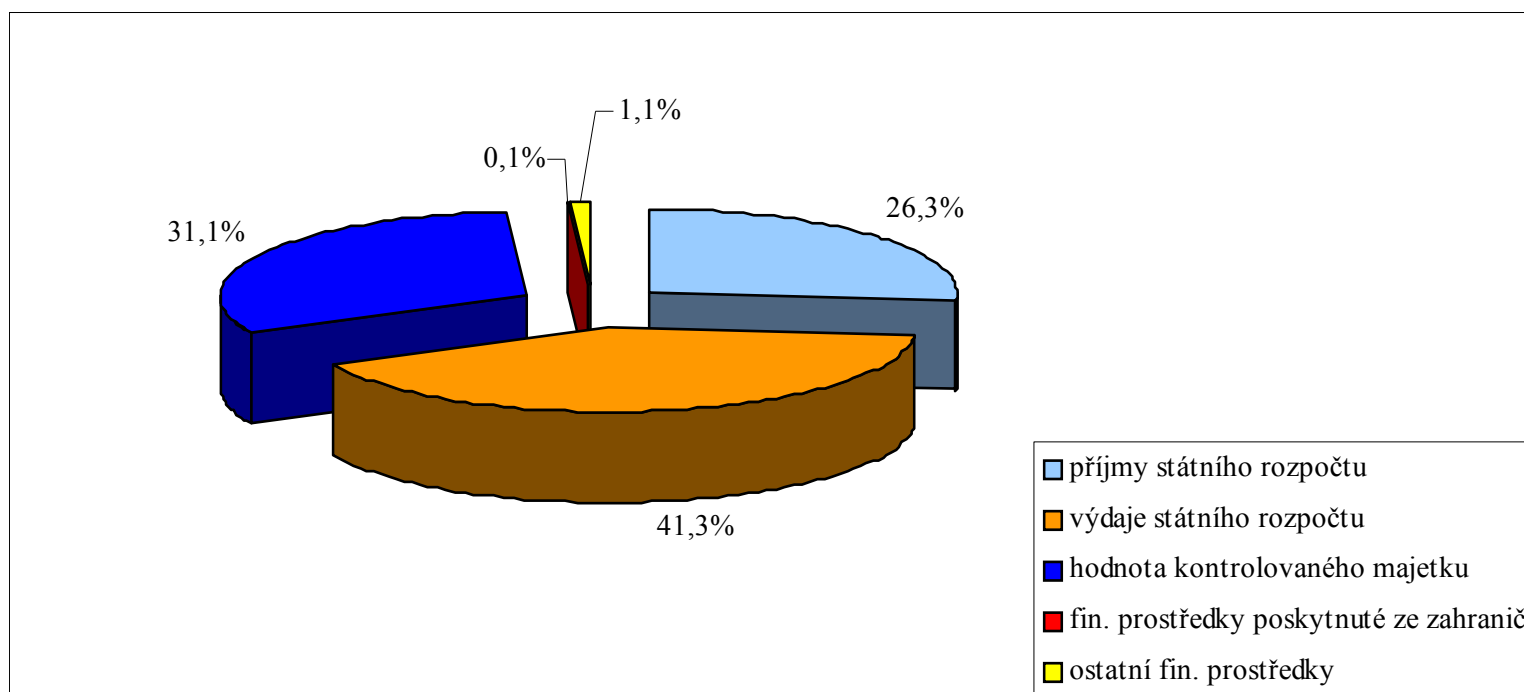

Rozsah kontrolní činnosti NKÚ

- **kontrola legality**
- **finanční audit**
- **výkonnostní audit**

Finanční zhodnocení přínosu kontrolní činnosti

Souhrnné finanční zhodnocení kontrolních akcí

Kontrolními akcemi, jejichž kontrolní závěr byl schválen v roce 2006 (bez akcí typu finanční audit), byly zkontrolovány finanční prostředky a majetek státu v celkovém objemu 279,260 mld. Kč

Podání občanů

**Vývoj počtu došlých podání a jejich využitelnost
v letech 2000 až 2006**

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Celkový počet podání	658	702	727	636	707	614	491
Využitelná podání v %	39,9	39	38,9	37,8	39,3	33,4	36,0

Dopady kontrolní činnosti NKÚ

- **informace pro občany**
- **informace pro vládu a parlament**
- **oznámení finančním úřadům**
- **trestní oznámení (z. č. 140/1961 Sb.)**

3. Problematika kontroly v územních samosprávných celcích

Územní samosprávné celky

- Obec – orgány a kontrolní systémy
- Kraj – orgány a kontrolní systémy
- Přezkoumání hospodaření (ekvivalent auditu v podnikatelském sektoru) – vnější kontrola
- Kontrola a dozor nad úsc
- Finanční kontrola dle zák. č. 320/2001

Obec

- Zastupitelstvo
- Finanční výbor a Kontrolní výbor zastupitelstva
- Rada
- Komise rady
- Starosta, Obecní úřad (tajemník OÚ)
- Zvláštní orgány
- Vnitřní kontrolní systém (u obcí nad 15 tisíc – povinný útvar interního auditu)

Kraj

- **Zastupitelstvo**
- **Výbory zastupitelstva: Finanční výbor, Kontrolní výbor a Výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost (např. dotace do školství)**
- **Rada**
- **Komise rady**
- **Hejtman, Krajský úřad, ředitel KÚ**
- **Zvláštní orgány**
- **Vnitřní kontrolní systém včetně interního auditu**
- **V přenesené působnosti kontrola obcí, zejména přezkoumávání jejich hospodaření**

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření úsc

- Přezkoumávání hospodaření obcí a DSO – Krajský úřad nebo auditor (dle volby obce)
- V případě obcí do **800 obyvatel**, které nevykonávají hospodářskou činnost realizuje se jen **jednorázové** přezkoumání
- U ostatních obcí **dílčí** přezkoumání v průběhu roku a za celý rok **jednorázové**
- Přezkoumávání hospodaření krajů – MF ČR
- **Dozor** nad přezkoumáním MF ČR, které je metodicky řídí a koordinuje s finanční kontrolou

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření úsc

Předmětem přezkoumání jsou následující údaje:

- plnění příjmů a výdajů rozpočtu včetně peněžních operací, týkajících se rozpočtových prostředků
- finanční operace, týkající se tvorby a použití peněžních fondů,
- náklady a výnosy podnikatelské činnosti územního celku
- peněžní operace, týkající se sdružených prostředků vynakládaných na základě smlouvy mezi dvěma nebo více územními celky, anebo na základě smlouvy s jinými právníckými nebo fyzickými osobami
- finanční operace, týkající se cizích zdrojů ve smyslu právních předpisů o účetnictví
- hospodaření a nakládání s prostředky poskytnutými z Národního fondu a s dalšími prostředky ze zahraničí poskytnutými na základě mezinárodních smluv

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření úsc

- vyúčtování a vypořádání finančních vztahů ke státnímu rozpočtu, k rozpočtům krajů, k rozpočtům obcí, k jiným rozpočtům, ke státním fondům a k dalším osobám
- nakládání a hospodaření s majetkem ve vlastnictví územního celku
- nakládání a hospodaření s majetkem státu, s nímž hospodaří územní celek
- zadávání a uskutečňování veřejných zakázek, s výjimkou úkonů a postupů přezkoumaných orgánem dohledu podle zvláštního právního předpisu
- stav pohledávek a závazků a nakládání s nimi
- ručení za závazky fyzických a právnických osob
- zastavování movitých a nemovitých věcí ve prospěch třetích osob
- zřizování věcných břemen k majetku územního celku
- účetnictví vedené územním celkem

Kontrola a dozor úsc

- **Kontrola**
- Předběžně, průběžně, následně
- Předmětem kontroly plnění jiných povinností uložených úsc zákonem
- Kontrolní orgán uvede porušení v protokolu a odstraňuje sám úsc
- **Dozor**
- Výhradně následně
- Zákonnost aktů úsc
- Dozorový orgán pozastavuje účinnost aktu a podává návrh na zrušení k soudu

Dozor úsc

- Dozoru podléhají
- Právní předpisy úsc (obecně závazné vyhlášky a nařízení)
- Usnesení
- Rozhodnutí
- Jiná opatření úsc
- Dozoru nepodléhají
- Porušení občanského, obchodního a pracovního práva (rozhodují soudy)
- Rozhodnutí ve správním řízení
- Hospodaření úsc (dle z. o fin. kontrole a z. o přezkoumávání a dle z. o obcích a krajích)

Dozor – samostatná působnost

- Dozor nad samostatnou působností obcí (MV ČR)
- Dozor nad samostatnou působností krajů a hl. města Prahy (MV ČR)

Kontrola – samostatná působnost

- Kontrola nad samostatnou působností obcí (MV ČR)
- Kontrola nad samostatnou působností krajů a hl. města Prahy (MV ČR)

Dozor a kontrola – přenesená působnost

- **Dozor** nad přenesenou působností obcí (KÚ)
- **Kontrola** nad přenesenou působností obcí (KÚ)
- Věcně příslušné správní úřady vykonávají **dozor** i **kontrolu** nad přenesenou působností krajů a hl. města Prahy

4. Finanční kontrola ve veřejné správě

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě

Zákon definuje **system finančních kontrol**, které jsou správci kapitol a územně samosprávné celky povinny zajišťovat. Tento systém se týká nejen jejich hospodaření, ale i hospodaření organizačních složek a příspěvkových organizací ve své působnosti. Současně zajistí prověřování přiměřenosti a účinnosti tohoto systému a pravidelné, alespoň roční hodnocení jeho účinnosti a přijímat opatření k jeho zkvalitňování.

Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě

- Vymezuje **uspořádání a rozsah** f.kontroly vykonávané mezi orgány VS, mezi orgány VS a žadateli nebo příjemci veřejné f. podpory a uvnitř orgánů veřejné správy
- Dále vymezuje **předmět**, cíle, zásady, postupy a metody finanční kontroly.
- Vztahuje se i na st. podniky, PF
- **Netýká se kontroly vykonávané NKÚ a netýká se přezkoumávání hospodaření úsc**

Hlavními cíli finanční kontroly je prověřovat:

- a) **dodržování právních předpisů** a opatření přijatých orgány veřejné správy v mezích těchto předpisů při hospodaření s veřejnými prostředky k zajištění stanovených úkolů těmito orgány,
- b) **zajištění ochrany veřejných prostředků** proti rizikům, nesrovnalostem nebo jiným nedostatkům způsobeným zejména porušením právních předpisů, nehospodárným, neúčelným a neefektivním nakládáním s veřejnými prostředky nebo trestnou činností,

Hlavními cíli finanční kontroly je prověřovat:

- c) **včasné a spolehlivé informování** vedoucích orgánů veřejné správy o nakládání s veřejnými prostředky, o prováděných operacích, o jejich průkazném účetním zpracování za účelem účinného usměrňování činnosti orgánů veřejné správy v souladu se stanovenými úkoly,
- d) **hospodárný, efektivní a účelný výkon** veřejné správy.

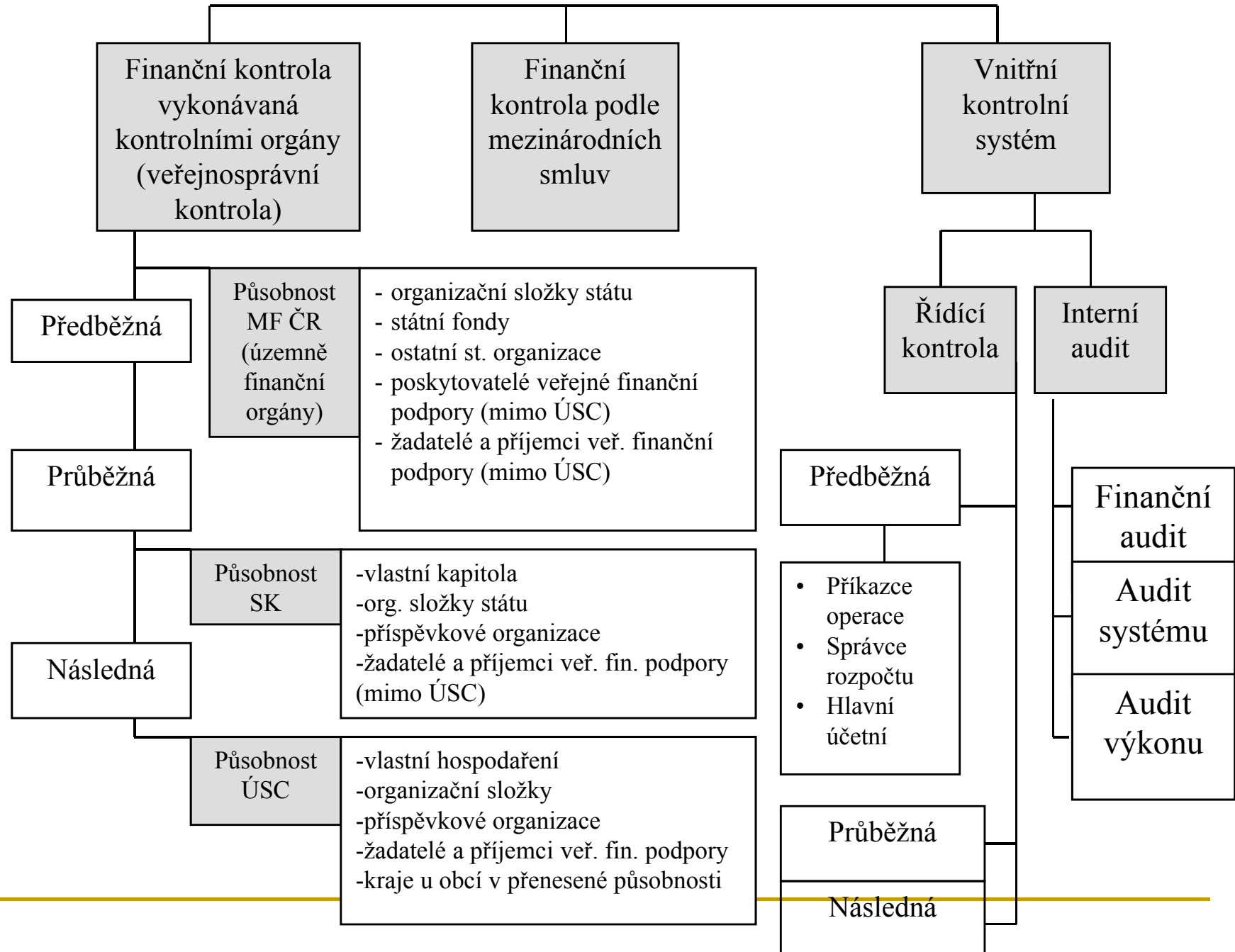
Třístupňová organizační struktura systému finanční kontroly

1. **MF ČR**, jako ústřední správní úřad a gestor pro fin. kontrolu. Zabezpečuje funkci centra metodického řízení, koordinaci a výstupy zpravodajské systému o fungování kontrolních mechanismů (viz dále odbor 17)
2. **Správci kapitol** státního rozpočtu a orgány úsc jako správci veřejných rozpočtů.
3. Ostatní **organizační složky státu a úsc** a právnické osoby hospodařící s veřejnými prostředky.

System finančních kontrol tvoří

1. **Veřejnosprávní kontrola** (*pozn. „vnější“ k.*)
2. **Finanční kontrola podle mezinárodních smluv** (*tj. mezinárodních zdrojů*)
3. **Vnitřní kontrolní systém**
 - a) **řídící kontrola** (*pozn. „manažerská“ k.*)
 - b) **interní audit**

Systemy finanční kontroly ve veřejné správě

Veřejnosprávní kontrola

(realizovaná kontrolními orgány)

- Zahrnuje finanční kontrolu skutečností rozhodných pro hospodaření s veřejnými prostředky zejména při vynakládání veřejných výdajů včetně veřejné finanční podpory u kontrolovaných osob, a to před jejich poskytnutím, v průběhu jejich použití a následně po jejich použití, **včetně auditu podle přímo použitelných předpisů Evropských společenství**

Veřejnosprávní kontrola

(realizovaná kontrolními orgány)

- **MF ČR kontroluje** OSS, SF, ostatní státní organizace, poskytovatele veřejné finanční podpory (ne úsc), žadatele
- **Správce kapitoly** kontroluje podřízené OSS a PO, žadatele a příjemce
- **Kraje** kontrolují OSS, PO a žadatele, v rámci přenesené působnosti **obce**
- **Obce** kontrolují OSS, PO a žadatele

Veřejnosprávní kontrola

Provádí SK (ústřední správní úřad) u:

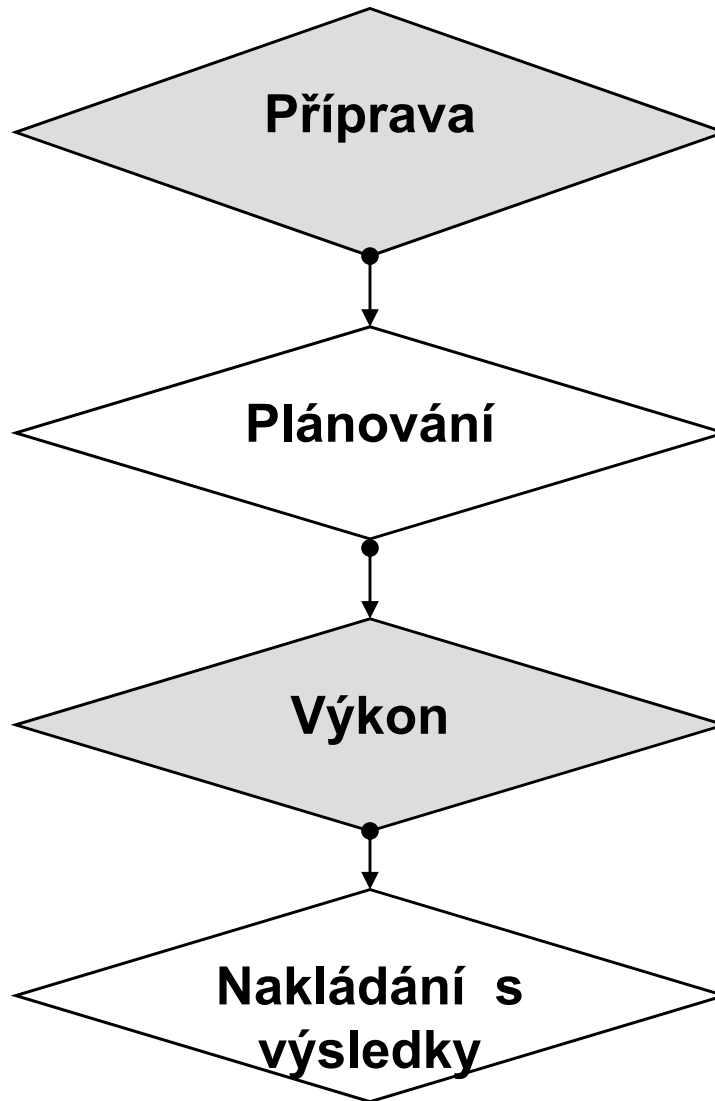
Organizační
složky státu

Státní příspěvkové
organizace

Žadatelé o veřejnou
finanční podporu

Příjemci veřejné
finanční podpory

Fáze veřejnosprávní kontroly

Finanční kontrola podle mezinárodních smluv

- mohou ji vykonávat mezinárodní organizace (EU, NATO) svými kontrolními orgány nebo určenými zmocněnci
- jsou oprávněny vyžadovat si u orgánů veřejné správy ČR spolupráci nebo přímo zajištění jejího výkonu

Vnitřní kontrolní systém

Vnitřní kontrolní systém

```
graph TD; A[Vnitřní kontrolní systém] --> B[Řídící kontrola]; A --> C[Interní audit];
```

Řídící kontrola

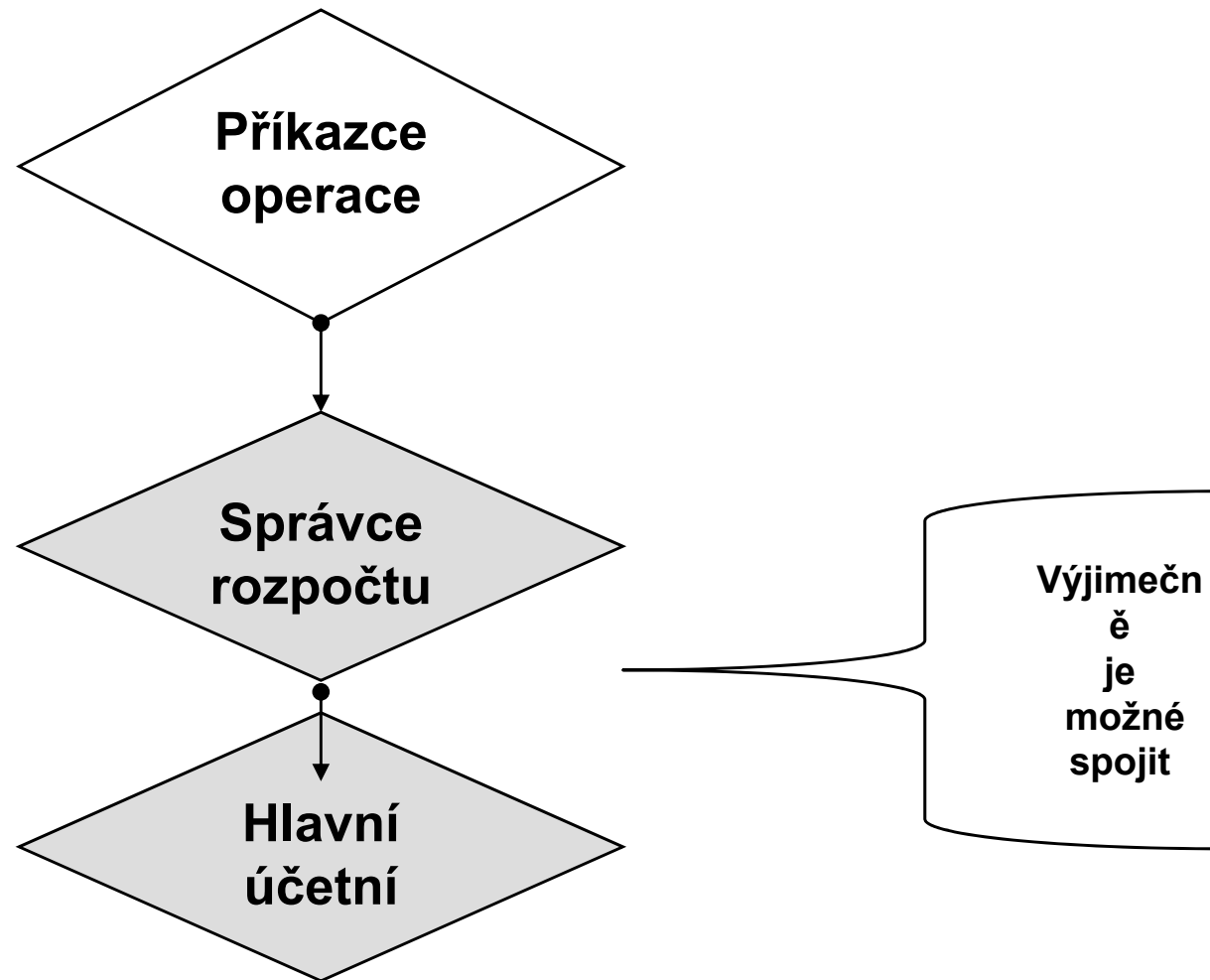
Interní audit

Vnitřní kontrolní systém

a) Řídící kontrola

- **Součást vnitřního řízení orgánů veřejné správy**
- **Zajišťovaná odpovědnými vedoucími zaměstnanci**
- **Při přípravě operací, před jejich schválením, v průběhu až do jejich vypořádání a následně (tj. předběžná, průběžná a následná kontrola)**
- **Vedoucí organizace určí příkazce, správce rozpočtu a hlavní účetní (všichni musí např. verifikovat fakturu). Jen v malých organizacích a obcích se mohou poslední dvě funkce spojit.**

Účast subjektů v předběžné řídicí kontrole

Vyúčtování pracovní cesty

1. Bezplatné stravování poskytnuto: NE*) - ANO*) plně*) - částečně*) z toho

snídaně ve dnech _____
oběd ve dnech _____
večeře ve dnech _____

Prohláším, že všechny údaje jsou správné a odpovídají skutečnosti.
 Datum údajů _____

V _____ dne _____

podpis zaměstnance

Potsmějí způsob vyúčtování výše uvedených údajů _____ 21-10-2003

V _____ dne _____

podpis vedoucího zaměstnance

Vzor příkaze operace

cestovní příkaz

uskutečnění služební cesty

Upravit _____
datum a podpis _____ 21-10-2003
Datum a podpis správce rozpočtu

Správce rozpočtu

Upravit účetní _____
datum a podpis _____
převzal účt _____

Vyplstil _____
datum a podpis _____ 21-10-2003
Datum a podpis hlavního účetního

Hlavní účetní

Revizoval _____
datum a podpis _____

Revizoval _____
datum a podpis _____ 21-10-2003
Datum a podpis hlavního účetního

*) Uváděje, je-li dohodnuto použití silničního motorového vozidla podle bodu II.

Vnitřní kontrolní systém

b) Interní audit

- **Organizačně oddělený a funkčně nezávislý útvar podřízený přímo vedoucímu organizace (ministři, řediteli, starostovi apod.)**
- **Přezkoumávání a vyhodnocování přiměřenosti a účinnosti řídicí kontroly, včetně prověřování správnosti vybraných operací**
- **Povinnost zřídit ve všech obcích nad 15 tisíc obyvatel a ve všech organizacích veřejného sektoru (vč. VŠ) s výjimkou malých organizací**

Děkuji za pozornost.